

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทุกชาติทุกประเทศต่างตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในอันที่จะยังความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ชาติบ้านเมือง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นภาระที่สลับซับซ้อน ละเอียดย่อน และใช้เวลามาก ทั้งเป็นกระบวนการที่อาศัยบุคลากรที่มีคุณลักษณะและมีความรู้ความสามารถเฉพาะ โดยผ่านการอบรมมาเป็นอย่างดี เป็นมืออาชีพเรียกว่า " วิชาชีพครู " และผู้ประกอบวิชาชีพครูนี้เอง ต้องรับผิดชอบอย่างสูงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณค่าของชาติอย่างสมบูรณ์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา , 2535)

ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก และเยาวชนของชาติ ตลอดจนเป็นผู้เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้ผู้เรียน ซึ่งนับเป็นการเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีและมีประสิทธิภาพของสังคมในอนาคต ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการศึกษานั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการใช้วิชาความรู้และเทคนิคการเรียนรู้ตลอดจนศาสตร์เฉพาะ วิชาชีพครู ในการสร้างให้นักเรียนเกิดความรู้และพัฒนาทุกด้าน เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม ดังนั้นคุณภาพของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปความต้องการทางการศึกษามีมากขึ้น ทั้งความเจริญทางด้านวิทยาการต่างๆจากต่างประเทศได้หลั่งไหลเข้ามามากมาย ทำให้การศึกษาขยายกว้างออกไป สภาพปัจจุบันของสังคมไทย ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุและจิตใจ มีผลทำให้วิถีทางในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ความเปลี่ยน

แปลงทางสังคมมีผลกระทบถึงบทบาทและมาตรฐานความประพฤติของครู ซึ่งครูเป็นบุคลที่มีความต้องการในด้านความเป็นอยู่เช่นเดียวกับบุคคลในอาชีพอื่น เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงทำให้ครูต้องปรับตัวตามไปด้วย (บุญชู วิจารณ์เสถียร, 2535) ได้กล่าวว่า ช่วงเวลาเกือบ 60 ปี ที่ผ่านมานี้ สถานภาพของครูตกต่ำลงมากครูได้กลายเป็นเพียงผู้ประกอบอาชีพแขนงหนึ่ง ซึ่งไม่มีความหมายพิเศษอะไรในสังคมหรือในชุมชนเหมือนโบราณกาลต่อไปอีกแล้ว เมื่อพิจารณาข้อจำกัดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาชีพครูในสถานการณ์ปัจจุบัน จำแนกได้ 4 สถาน คือสถานที่หนึ่ง เป็นเรื่องฐานะความเป็นอยู่ของครูต่ำต่อยกกว่าวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ เช่น แพทย์ วิศวกรในด้านอัตราเงินเดือน สถานที่สอง ครูจำนวนมากมีคุณวุฒิต่ำ สถานที่สาม วิชาชีพครูจำเป็นต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นวิชาชีพที่ต้องให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชน ภายใต้สภาพที่การเปลี่ยนแปลงทาง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว สถานที่สี่ การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูยังไม่มี ใครก็ตามที่จะเข้ามาเป็นครู เข้ามาได้เลย ไม่มีการควบคุมตรวจสอบเช่นวิชาชีพอื่นๆ ที่ได้ชื่อว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นผลทำให้ครูอีกจำนวนไม่น้อยปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับจรรยาบรรณ และวินัยตามระเบียบประเพณีของครูที่กำหนดไว้ และจากการตรวจสอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ครูไม่ยึดจรรยาบรรณเป็นหลัก การตรวจสอบของผู้บังคับบัญชาของครูเองก็ไม่สำนึกถึงความสำคัญของจรรยาครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2529) จึงทำให้ครูไม่เห็นความสำคัญของจรรยาบรรณครู สังคมจึงลดความศรัทธาในตัวครู ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงในวิชาชีพที่ถดถอยลงตามลำดับ อันจะเป็นผลร้ายแก่สังคมโดยรวมตามมา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2525) ได้ทำการวิจัย พบว่า คุณภาพของครูความรู้ความสามารถ ความศรัทธา อุดมการณ์และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงแก้ไข ครูไม่เข้าใจว่าครูที่ดีมีลักษณะอย่างไร ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ครูบางคนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่

เหมาะสมกับที่สังคมยกย่องว่าเป็นบุชนียบุคคล ไม่ประพฤติตนตามหลักแห่งความเป็นครู เป็นพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าครูขาดจรรยาบรรณของความเป็นครู ดังนั้นครูควรได้รับการพัฒนาทักษะวิชาชีพครูความรู้ความสามารถในการสอน และการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพรวมถึงการมีบุคลิกภาพ และคุณธรรมของความเป็นครูที่ดี เป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับของสังคมว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ

เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และเป็นการแสดงเจตนารมณ์ในการส่งเสริม ให้มีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 เป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพครู อันได้แก่ ฝ่ายผลิตครู ฝ่ายใช้ครู และฝ่ายควบคุมมาตรฐานของการใช้ครูได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมวงการอาชีพครู ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยกำหนดคุณลักษณะพฤติกรรมหลัก และพฤติกรรมบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไว้ 3 หมวด คือ

หมวดที่ 1 รอบรู้ สอนดี

หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ

หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 ของกระทรวงศึกษาธิการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 ให้เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.

2536 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย ใน 3 หมวด

1.1 หมวดรอบรู้ สอนดี

1.2 หมวดมีคุณธรรม จรรยาบรรณ

1.3 หมวดมุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู

2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูผู้สอนในแต่ละหมวดที่ศึกษา จำแนก

ตามอายุราชการ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ครูผู้สอนที่มีอายุราชการต่างกัน จะมีพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูพ.ศ. 2536 แต่ละหมวดแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งจะศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูพ.ศ. 2536 ของกระทรวงศึกษาธิการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย ในปีการศึกษา 2537 ทั้ง 3 หมวด คือ

1.1 หมวดรอบรู้ สอนดี

1.2 หมวดมีคุณธรรม จรรยาบรรณ

1.3 หมวดมุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู

1.5 นิยามศัพท์

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดเลย จำนวน 29 โรงเรียน

2) ครูผู้สอน หมายถึงข้าราชการครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาต่างๆ ทั้ง วิชาอาชีพและวิชาสามัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย ในปีการศึกษา 2537

3) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งประกอบด้วย 3 หมวด คือ หมวดรอบรู้ สอนดี หมวดมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และหมวดมุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู

4) หมวดรอบรู้ สอนดี หมายถึง มีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพของตน มีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความรู้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา มีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรวิธีการและการประเมินผลในวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบ

5) หมวดมีคุณธรรม จรรยาบรรณ หมายถึง มีความรัก ความเมตตา มีความซื่อสัตย์ต่อหลักการของวิชาชีพครู อุทิศเวลา เพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวนักเรียนทุกด้าน และมีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย

6) หมวดมุ่งมั่นพัฒนา ศรัทธาอาชีพครู หมายถึง รู้จักพัฒนาตนเอง และชุมชนรอบตัวปรับปรุงตนเองให้มีความสนใจใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้าวิทยากรใหม่ๆ มาเพื่อยุติให้เป็นประโยชน์แก่สังคมในชุมชน และมีความศรัทธาในอาชีพครู

7) อายุราชการ หมายถึง ระยะเวลาที่เข้าดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการ ติดต่อกันโดยไม่ขาดช่วง จำแนกเป็นต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

8) พฤติกรรมของครู หมายถึง ตัวบ่งชี้ถึงความสามารถในการปฏิบัติภารกิจของครูที่สามารถสังเกตได้ ในขณะที่ครูกำลังปฏิบัติภารกิจ หรือแสดงความสามารถในการทำงานต่างๆ พฤติกรรมของครูที่แสดงออกมานั้น อาจจะแตกต่างกันจากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่ง

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ (Information) ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารระดับสูงในจังหวัดและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ใช้ เป็นแนวทางพิจารณาปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลยให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ